

Ministertidende

for

Kongeriget Danmark

for

Aaret 1885.

Afdeling B.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. G. Schultz.

Der er derhos tildelt følgende Afdelinger vedføjede Antal udskrævet Mandstab af 6te Udskrivningskreds til Møde den 31te Marts paa de ovenangivne Mødesteder, nemlig:

2det Regiment (18de Bataillon)	44 Mand,
3dje — (18de —)	18 —
4de — (17de —)	21 —

Endvidere vil der blive indkaldt til Møde den 31te Marts paa de ovenangivne Mødesteder ved:

1ste Regiment (15de Bataillon) 3 Børnepligtige af 1ste Udskrivningskreds,	
2det — (18de —) 3 — - 1ste —	
5te — (19de —) 2 — - 3dje —	
6te — (16de —) 1 — - 3dje —	
9de — (8de —) 1 — - 5te —	
10de — (11te —) 2 — - 5te —	

hvilke Børnepligtige i Henhold til Børnepligtslovens § 15 ere bleve foreløbig bedømte og behand-
lede paa Sessjonen for 1885 uden at udskrives og af Krigsministeriet antagne til Tjeneste som Fri-
villige.

For skjellige Meddelelser.

Beretning

om Arbejdstilsynets Virksomhed i Aaret 1884.

(Afgiven i Henhold til Lov af 23de Maj 1873 § 12).

Ved Udgangen af 1884 henhørte ialt 731 Arbejdssteder under Arbejdstilsynet, i hvilke der beskæftigedes ialt 2,580 Børn fra 10—14 Aar, 2,527 unge Mennesker fra 14—18 Aar og 20,645 voksne Arbejdere, hvoraf 15,972 mandlige og 4,673 kvindelige Arbejdere.

Fordeelingen af disse Arbejdssteder og de i dem beskæftigede Arbejdere efter de for-
skjellige Landsdele ses af nedenstaaende Oversigt:

	Antal Bedrifter.		Antal Arbejdere.					
	Ialt.	med mekanisk Bevægelse.	Børn.		Unge Mennesker.		Voksne.	
			Mandl.	Kvindl.	Mandl.	Kvindl.	Mandl.	Kvindl.
Kjøbenhavn	261	141	629	137	648	193	5,843	2,034
Sjælland, uden Kjøbenhavn	161	107	482	117	546	126	4,393	1,242
Følland-Falster	28	20	68	18	96	2	651	45
Bornholm	22	5	41	1	41	7	279	19
Fyn	82	46	373	18	189	20	1,252	296
Jylland	177	116	581	115	556	103	3,554	1,037
Ialt	731	435	2,174	406	2,076	451	15,972	4,673

medens efterfølgende Liste angiver, hvorledes Arbejderne ere fordelte paa de forskjellige Hoved-
arter af industriel Virksomhed.

	Antal Bedrifter.		Antal Arbejdere.					
	Salt.	med mekanisk Bevægelse.	Børn.		Unge Mennesker.		Børne.	
			Mandl.	Kvindl.	Mandl.	Kvindl.	Mandl.	Kvindl.
1. Jernstøberier og Maskinfabriker	100	98	9	"	626	"	5,428	"
2. Maskinfabrikker, Bognfabrikker	24	21	"	"	137	"	960	1
3. Andre Metalvarefabrikker ..	20	18	19	3	68	6	549	94
4. Pap- og Papirfabrikker ...	7	7	2	"	2	8	361	167
5. Pap- og Papirvarefabrikker	15	5	62	47	12	51	89	142
6. Tapet- og Kulisgardinfabrikker	9	3	60	4	20	1	172	16
7. Ribsflange-, Børste- og Blomstefabrikker	14	4	55	9	14	20	101	80
8. Træ- og Korkvarefabrikker.	27	20	101	"	96	2	638	41
9. Bog- og Stentrykkerier ..	134	63	43	1	358	58	1,224	273
10. Uldvarefabrikker	78	76	138	54	93	65	896	791
11. Bomulds- og Linnevarefabrikker	18	18	54	24	73	96	791	1,115
12. Forskellige kemiske Fabrikker	40	27	88	20	61	15	607	222
13. Lænstoffabrikker	5	3	77	28	29	51	71	138
14. Porcellæns- og Lervarefabrikker	34	22	88	5	101	8	1,528	172
15. Glasværker	8	6	83	7	62	3	394	46
16. Tobak- og Cigarfabrikker ..	166	19	1,234	196	298	48	1,521	1,191
17. Dampmøller etc.	11	9	12	"	7	"	186	6
18. Chokolade- og Sultvarefabrikker	15	10	8	"	12	12	115	64
19. Røstfuglefabrikker	1	1	"	"	1	"	300	20
20. Eisforiefabrikker	5	5	41	8	6	7	41	94
Salt ..	731	435	2,174	406	2,076	451	15,972	4,673
			2,580.		2,527.		20,645.	

Af denne Oversigt fremgaar det, ved Sammenligning med den tilsvarende i Beretningen for 1882, at Antallet af de Arbejdssteder, der ere Tilsyn underkastede, er blevet forøget med 24, nemlig fra 707 til 731, idet der i Aarets Løb er inddraget 45 Arbejdssteder, der enten ere ny oprettede eller ikke tidligere have været Tilsyn underkastede, medens samtidig 21 Arbejdssteder ere udgaaede af Tilsynet.

Som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt, der viser saavel Antallet af Arbejdssteder som af de i samme beskæftigede saavel ældre som yngre Arbejdere for de sidst foreløbne 10 Aar, har der i 1884 fundet en ringe Fremgang Sted med Hensyn til det samlede Antal af Arbejdere, der beskæftiges i de Tilsynet undergivne Bedrifter, hvilken Fremgang dog vistnok for en Del skyldes de i Aarets Løb under Tilsynet inddragne Virksomheder. Forholdene ere her nemlig:

Aar.	Antal Arbejdssteder.	Børn.	Unge Mennesker.	Børne Arbejdere.	Tilsammen.
1875	631	2,738	2,749	15,710	21,197
1876	613	2,661	2,545	15,893	21,099
1877	624	2,442	2,303	14,700	19,345
1878	620	2,300	1,881	14,413	18,594
1879	625	2,163	1,944	15,115	19,222
1880	648	2,316	1,990	16,402	20,708
1881	657	2,463	2,120	17,710	22,293
1882	707	2,618	2,296	18,701	23,615
1883	705	2,656	2,483	20,168	25,307
1884	731	2,580	2,527	20,645	25,752

Det ses heraf, at det samlede Antal af Arbejdere i Løbet af 1884 er forøget med 445 eller 1,7 pCt. af Antallet ved Udgangen af 1883 og at altsaa Forøgelsen langt fra svarer til den, der fandt Sted de to foregaaende Aar (5,9 i 1882 og 7,1 pCt. i 1883).

Hvad Tilvæksten indenfor de enkelte Aldersklasser angaar, viser det sig, at den er størst for de voksne Arbejdere's Beskæftigelse, men dog betydelig mindre end den foregaaende Aar, nemlig 2,3 pCt. imod 7,8 pCt. for 1883; Forøgelsen hidrører for en stor Del fra, at de københavnske Cigarfabrikker, i hvilke der ved Udgangen af 1883 fandt Arbejdsnedlæggelse Sted, igjen optog Arbejdet og igjen have det samme Antal Arbejdere som i 1883, samt fra en Tilvæxt af voksne Arbejdere i Lervarefabrikkerne og i Træfæsterværkerne, i den sidstnævnte Gruppe dog navnlig hidrørende fra ny inddragne Arbejdssteder, hvoraf flere med et temmelig stort Antal Arbejdere. Derimod har der i Jernstøberierne og Maskinfabrikkerne, hvor der de foregaaende Aar var en ikke ubetydelig Tilgang i Antallet af voksne Arbejdere, taar været en Nedgang af c. 350 eller omtrent 5,6 pCt. Antallet af unge Mennesker er kun tiltaget ubetydeligt, nemlig 1,7 pCt., medens Tilvæksten begge de foregaaende Aar var

over 8 pCt., og af Tilgangen skyldes vistnok en ikke ringe Del de nye inddragne Bedrifter. Hvad Antallet af de i Fabrikerne beskæftigede Børn angaar, der har været i en nogenlunde jævn Stigning siden Aaret 1879, viser der iaar sig en Nedgang i Antallet af 2,9 pCt. af Antallet i 1883, men denne er dog endnu saa ringe, at det ikke vil være let at afgjøre, om den muligen skyldes aldeles tilfældige Omstændigheder. Det fortjener dog at fremhæves, at Nedgangen, saavel hvad Børnene som de unge Mennesker angaar, navnlig viser sig for de kvindelige Arbejders Bedkommende.

De væsentligste Forandringer i det samlede Arbejderantal i Aaret 1884 falte paa følgende Arter af Bedrifter, for hvilke Til- eller Afgangen er beregnet procentvis i Forhold til det Antal Arbejdere, der beskæftigedes ved Udgangen af Aaret 1883:

	Samlet Arbejderstyrke ved Udgangen af Aarene		Af- og Tilgang i Løbet af Aarene	
	1883.	1884.	1883.	1884.
1. Jernstøberier og Maskinfabriker.....	6,425	6,063	+ 22,3 pCt.	÷ 5,6 pCt.
2. Maskinfabriker, Vognfabriker.....	999	1,098	+ 21,2 —	+ 10, —
8. Træ- og Korfwarefabriker.....	755	878	+ 14,4 —	+ 16,3 —
12. Forskellige lemiske Fabriker.....	967	1,013	+ 2,0 —	+ 4,8 —
14. Lervarefabriker.....	1,788	1,902	0, —	+ 6,4 —
16. Tobak- og Cigarfabriker.....	4,132	4,488	÷ 3,4 —	+ 8,6 —

der tydeligere viser de før fremhævede Forhold med Hensyn til Af- og Tilgang af Arbejderantallet i Jernstøberier og Maskinfabriker og i Tobak- og Cigarfabrikerne. I de textile Fabriker, i hvilke der tidligere jævnlig have fundet stærke Svingninger Sted med Hensyn til Arbejderantallet, er Forholdet iaar uforandret som forrige Aar.

De i Aarets Løb foregaaende Forandringer af Arbejderantallet indenfor forskellige Aldersklasser give for de enkelte Landsdeles Fabriker følgende Resultat:

	Børn.	Unge Mennesker.	Børne.	I alt.
Kjøbenhavn.....	÷ 3,0 pCt.	0, pCt.	+ 3,8 pCt.	+ 2,8 pCt.
Sjælland, uden Kjøbenhavn.....	÷ 2,3 —	÷ 0,7 —	÷ 0,3 —	÷ 0,5 —
Fyn.....	+ 4,5 —	+ 1, —	+ 7,4 —	+ 6,2 —
Syddanmark.....	÷ 8,7 —	+ 5,6 —	+ 0,5 —	0, —

hvoraf det ses, at det er de kjøbenhavnske Fabriker og det forholdsvis ringe Antal Fabriker i

Fyn at Tilvæksten i det samlede Arbejderantal skyldes, samt at den tidligere paaviste Aftagen i Antallet af de i Fabrikerne beskæftigede Børn er fælles for hele Landet, dog med Undtagelse af Fyn, hvor der har været en ringe Stigen i Antallet. Derimod viser det sig, at der i de jydske Fabriker har været den forholdsvis største Tilgang i Antallet af unge Mennesker.

De unge Arbejders Fordeling paa de forskellige Arter af industriel Virksomhed fremgaar af følgende Oversigt over den Procentandel af det samlede Antal, dels Børn, dels unge Mennesker, der i de tolvte sidste Aar have været beskæftigede i de væsentligste Grupper af Bedrifter:

	Procent af det samlede Antal Børn.		Procent af det samlede Antal unge Mennesker.	
	1883.	1884.	1883.	1884.
1. Jernstøberier og Maskinfabriker.....	0,3	0,3	25,5	24,8
2-3. Maskinfabriker, Metalvarefabriker.....	1,1	0,9	8,7	8,3
4. Pap- og Papirfabriker.....	0,1	0,1	0,4	0,4
5-6. Papirvare- og Tapetfabriker.....	7,0	6,7	3,4	3,3
7. Pibeflange- og Børstefabriker.....	1,8	2,6	1,1	1,3
8. Træ- og Korfwarefabriker.....	3,6	3,9	3,0	3,3
9. Bog- og Stentrykkerier.....	1,6	1,7	16,0	16,5
10. Uldvarefabriker.....	7,3	7,4	6,6	6,2
11. Bomulds- og Linnedvarefabriker.....	5,1	3,0	7,6	6,7
12. Forskellige lemiske Fabriker.....	4,4	4,2	3,3	3,0
13. Tændstikfabriker.....	3,3	4,1	2,3	3,2
14. Porcellæns- og Lervarefabriker.....	3,6	3,6	4,1	4,3
15. Glasværker.....	2,8	3,5	2,6	2,6
16. Tobak- og Cigarfabriker.....	55,1	55,4	14,0	13,7
20. Ciforiefabriker.....	1,8	1,9	0,4	0,5

Det fremgaar heraf, at Forholdet saavel for Børnene som for de unge Menneskers Bedkommende, paa enkelte mindre Afvigelse nær, er uforandret som forrige Aar, medens Børneantallet kun viser en kjendelig Aftagen for Bomulds- og Linnedvarefabriernes Bedkommende.

De unge Arbejders Fordeling paa Fabrikerne efter disses Beliggenhed i de forskellige Landsdele vises af følgende Oversigt:

	Procentdel af det samlede Antal			
	Børn.		Unge Mennesker.	
	1883.	1884.	1883.	1884.
Kjøbenhavn.....	29,7	29,8	34,1	33,3
Sjælland, uden Kjøbenhavn.....	23,0	23,3	27,3	26,6
Følland-Falster.....	3,0	3,1	3,1	3,2
Bornholm.....	1,4	1,7	2,0	1,9
Fyn.....	14,1	15,2	8,3	8,2
Syddanmark.....	28,8	26,0	25,1	26,1

der, som det var at vente efter det tidligere Meddelelse, fremviser kun forholdsvis ringe Afvigelser fra Tilstanden forrige Aar.

Den Udstrækning, i hvilken de unge Arbejdere anvendes i de enkelte Arter af industriel Virksomhed, findes udtrykt i følgende Oversigt over den Procentdel af det i de enkelte Grupper af Arbejdsteder beskæftigede samlede Antal Arbejdere, som falder paa Børn mellem 10 og 14 Aar og unge Mennesker mellem 14 og 18 Aar.

	Børn.		Unge Mennesker.	
	1883.	1884.	1883.	1884.
1—2. Jernstøberier og mekaniske Fabrikker ...	0,1 pCt.	0,1 pCt.	10,2 pCt.	10,6 pCt.
3—6. Papir- og Papirvarefabrikker	26,4 —	25,6 —	12,6 —	12,4 —
9. Bog- og Stentrykkerier	2,3 —	2,2 —	20,5 —	21,3 —
10. Uldvarefabrikker	9,6 —	9,4 —	8,2 —	7,7 —
11. Bomulds- og Linnedvarefabrikker	6,2 —	3,6 —	8,5 —	7,8 —
13. Tændstikfabrikker	29,0 —	26,8 —	15,9 —	20,3 —
14. Porcellæns- og Lervarefabrikker	5,2 —	4,8 —	5,6 —	5,6 —
15. Glasværker	13,5 —	15,1 —	11,5 —	10,9 —
16. Tobaks- og Cigarfabrikker	35,6 —	31,9 —	8,4 —	7,7 —
20. Sikoriefabrikker	23,1 —	24,9 —	5,4 —	6,6 —

der viser, at Forholdene omtrent ere uforandrede som forrige Aar, idet dog Børn benyttes forholdsvis i mindre Udstrækning i Tobaks- og Cigarfabrikkerne og navnlig i Bomulds- og Linnedvarefabrikkerne.

Med Hensyn til Arbejdstiden i Fabrikkerne ere Forholdene omtrent uforandrede som i de nærmest forudgaaende Aar, hvad der, naar Hensyn tages til, at enkelte af Grupperne indeholde et forholdsvis ringe Antal af Bedrifter, vil fremgaa ved Betragtning af efterfølgende Tabel, der giver en Oversigt over Arbejdsdagens Længde for de vigtigste Hovedgrupper af Bedrifter:

	Antal Vedrifter.	1883.					Antal Vedrifter.	1884.				
		Procentantal af Vedrifter.						Procentantal af Vedrifter.				
		12 Timer og derunder.	12—13 Timer.	13 Timer.	Over 13 Timer	12 Timer og derunder.		12—13 Timer.	13 Timer.	Over 13 Timer.		
1—3. Metalvarefabriker ..	143	81,8	4,2	13,2	0,8	144	81,2	6,2	11,8	0,8		
4—6. Papir- og Papirvare- fabriker	32	59,4	12,5	25,0	3,1	31	64,5	6,5	25,8	3,2		
7—8. Træ- og Korkvare- fabriker	35	62,9	25,7	11,4	0,0	41	73,1	22,0	4,9	0,0		
9. Bog- og Stentryk- ker	123	87,8	8,1	2,4	1,7	134	88,1	7,4	4,5	0,0		
10—11. Textile Fabriker ...	93	31,2	17,2	47,3	4,3	96	34,4	14,6	46,9	4,1		
12—13. Forskellige kemiske Fabriker	44	31,8	31,8	34,1	2,3	45	37,8	35,6	24,4	2,2		
14. Lervare og Stenvare- fabriker	32	6,3	0,0	15,6	78,1	34	8,9	2,9	5,9	82,3		
16. Tobak- og Cigar- fabriker	164	61,6	30,5	7,9	0,0	166	64,5	30,7	4,8	0,0		

hvoraf det fremgaar, at den 12 Timers Arbejdstid anvendes i et stedse større Antal af Fabrikker, og at Fabrikker med en regelmæssig Arbejdstid af over 13 Timer ere forholdsvis sjældne, naar undtages Gruppen „Lervarefabrikker“, hvor det store Antal hidrører fra Teglværkerne og de bornholmske Lervarefabrikker, der have en daglig Arbejdstid af 14 Timer.

I den følgende Tabel gives en Oversigt over Arbejdstiden i Fabrikkerne efter deres Beliggenhed i de forskellige Landsdele:

	1883.					1884.				
	Antal Bedrifter.	Procentantal af Bedrifter.				Antal Bedrifter.	Procentantal af Bedrifter.			
		12 Timer og derunder.	12-13 Timer.	13 Timer.	Over 13 Timer.		12 Timer og derunder.	12-13 Timer.	13 Timer.	Over 13 Timer.
Kjøbenhavn.....	255	84,3	7,0	7,5	1,2	261	87,4	6,1	6,1	0,4
Sjælland, uden Kjøbenhavn..	159	54,7	14,5	25,2	5,6	161	58,4	14,3	21,1	6,2
Følleland-Falster.....	26	50,0	34,6	15,4	0,0	28	53,6	28,6	17,8	0,0
Bornholm.....	22	31,8	9,1	9,1	50,0	22	31,8	9,1	9,1	50
Fyn	72	43,1	25,0	23,6	8,3	82	45,1	26,8	18,3	9,8
Thyland.....	171	50,9	24,0	22,2	2,9	177	52,6	23,7	20,9	2,8
	705	62,4	15,8	16,9	4,9	731	64,9	15,4	14,9	4,8